

АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС, ФІНАНСОВЕ ПРАВО, ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО

УДК 349.2

Микола БИКОВСЬКИЙ

аспірант кафедри публічного та приватного права, Університет митної справи та фінансів,
вул. Володимира Вернадського 2/4, Дніпро, Україна, 49000

ORCID: 0009-0007-9142-7577

DOI: 10.32782/LST/2024-4-4

Бібліографічний опис статті: Биковський, М. (2024). Процесуальні форми адміністративної відповідальності суб'єктів господарювання: нормативно-правовий та теоретичний аспекти. *Law. State. Technology*, 4, 19–24, doi: 10.32782/LST/2024-4-4

ПРОЦЕСУАЛЬНІ ФОРМИ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ: НОРМАТИВНО-ПРАВОВИЙ ТА ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТИ

Обґрунтовано на доцільності відмежування процесуальної форми юридичної відповідальності від процесуальної відповідальності. Визначено, що процесуальна відповідальність відноситься до засобів державного примусу, і реалізується в таких її різновидах, як кримінально-процесуальна відповідальність, арбітражно-процесуальна відповідальність, адміністративно-процесуальна відповідальність, конституційна відповідальність та цивільно-процесуальна відповідальність. Наголошено, що функціонально застосування заходів процесуальної відповідальності спрямовується на пошук нормативних підстав для її впровадження владними органами. Аргументовано, що реалізація процесуальної форми адміністративної відповідальності відображується у таких її типових моделях, як: класична (що пов'язується із розглядом адміністративної справи, із дотриманням процедури визначеної в КУпАП); змішана; квазіпроцесуальна; позапроцесуальна. Зроблено висновок, що процесуальна відповідальність відноситься до системи засобів правового (державного) примусу; так само із заходи юридичної відповідальності в цілому, і зокрема, адміністративної є її частинами. Наголошено, що функціонально юридична відповідальність спрямовується на вжиття заходів примусу, адресованих до особи, що вчинила правопорушення. Визначено, що для процесуальної відповідальності є притаманними такі особливості, як: її спрямування на забезпечення функціонування суб'єктів в межах юридичного процесу; її завдання є забезпечення охорони процесуального права; базується на застосуванні нормативних гарантій реалізації процесуальної діяльності; підвищення ефективності захисту інтересів учасників процесуальних відносин; попередження посягань на процесуальний правопорядок та законність.

Ключові слова: адміністративна відповідальність, суб'єкт господарювання, нормативно-правове регулювання, вина, принципи, підстави, адміністративні стягнення, юридичні особи.

Mykola BYKOVSKYI

Postgraduate Student at the Department of Public and Private Law, University of Customs and Finance, 2/4,
Volodymyr Vernadsky Str., Dnipro, Ukraine, 49000

ORCID: 0009-0007-9142-7577

DOI: 10.32782/LST/2024-4-4

To cite this article: Bykovskiy, M. (2024). Protsesualni formy administratyvnoi vidpovidalnosti subiektiv hospodariuvannia: normatyvno-pravovyi ta teoretichnyi aspekty [Procedural forms of administrative liability of business entities: regulatory and theoretical aspects]. *Law. State. Technology*, 4, 19–24, doi: 10.32782/LST/2024-4-4

PROCEDURAL FORMS OF ADMINISTRATIVE LIABILITY OF BUSINESS ENTITIES: REGULATORY AND THEORETICAL ASPECTS

It is based on the expediency of distinguishing the procedural form of legal liability from procedural liability. It is determined that procedural liability refers to the means of state coercion, and is implemented in such varieties as

criminal procedural liability, arbitration procedural liability, administrative procedural liability, constitutional liability and civil procedural liability. It is emphasized that the functional application of procedural liability measures is aimed at finding regulatory grounds for its implementation by authorities. It is argued that the implementation of the procedural form of administrative liability is reflected in such typical models as: classical (associated with the consideration of an administrative case, with compliance with the procedure specified in the Code of Administrative Offenses); mixed; quasi-procedural; extra-procedural. It is concluded that procedural liability refers to the system of means of legal (state) coercion; as well as measures of legal liability in general, and in particular, administrative liability are its parts. It is emphasized that functionally legal liability is aimed at taking coercive measures addressed to the person who committed the offense. It is determined that procedural liability is characterized by such features as: its focus on ensuring the functioning of subjects within the legal process; its task is to ensure the protection of procedural law; is based on the application of regulatory guarantees for the implementation of procedural activities; increasing the effectiveness of protecting the interests of participants in procedural relations; preventing encroachments on procedural law and legality.

Key words: *administrative liability, business entity, regulatory and legal regulation, guilt, principles, grounds, administrative penalties, legal entities.*

Постановка проблеми. Застосування заходів адміністративної відповідальності до будь-яких суб'єктів, в тому числі до суб'єктів господарювання, має відбуватися в межах регламентованої чинним законодавством процесуальної форми. Згідно із положеннями ст. 19 Конституції України закріплюється, що дії та здійснення повноважень всіма державними органами, органами місцевого самоврядування, їх посадовими особами мають відповідати вимогам чинного законодавства, обмежуються вимогами щодо способу та обсягу їх застосування.

Стан наукової розробки проблеми. Проблематику дослідження змісту процесуальних форм адміністративної відповідальності суб'єктів господарювання, окремі її аспекти здійснено у працях В. Б. Авер'янова, В. М. Бевзенка, Ю. П. Битяка, Л. Р. Білої-Тіунової, М. Ю. Віхляєва, В. М. Гаращука, Р. А. Калюжного, С. В. Ківалова, Т. О. Коломоець, В. К. Колпакова, А. Т. Комзюка, Є. В. Курінного, П. С. Лютікова, Р. С. Мельника, О. І. Миколенка, О. М. Музичука, Н. Р. Нижник та ін. Проте з врахуванням надзвичайно низького рівня правової ефективності застосування заходів адміністративної відповідальності набуває особливої актуальності набуває визначення його особливостей нормативного регулювання та теоретичного змісту процесуальних форм адміністративної відповідальності суб'єктів господарювання.

Метою статті є характеристика нормативно-правового та теоретичного аспектів процесуальних форм адміністративної відповідальності суб'єктів господарювання.

Виклад основного матеріалу. Процесуальна форма – це сукупність правил. Однак не будь-яких правил, а правил процедури. Процедура представляє собою послідовність певних дій, вона має нормативну модель свого розвитку і спрямована на досягнення поставлених цілей.

Процесуальну форму юридичної відповідальності необхідно відмежовувати від процесуальної відповідальності. Як визначає Н. Капустіна (Капустіна, 2023: с. 398), процесуальна відповідальність відносить до засобів державного примусу, і реалізується в таких її різновидах, як кримінально-процесуальна відповідальність, арбітражно-процесуальна відповідальність, адміністративно-процесуальна відповідальність, конституційна відповідальність та цивільно-процесуальна відповідальність. Функціонально застосування заходів процесуальної відповідальності спрямовується на пошук нормативних підстав для її впровадження владними органами. Здійснення процесуальної діяльності має спрямовуватися в межах компетенції владного органу. При цьому ціллю застосування заходів процесуальної відповідальності визначення створення таких умов, за яких сформується належна поведінка зобов'язаного та уповноваженого суб'єкта. У часовому вимірі реалізації процесуальної відповідальності допускається в межах судового розгляду справи, що відрізняє її від процесуальної форми адміністративної відповідальності (Корунчак, 2020: с. 162–165; Легеза, 2022).

Таким чином, процесуальна відповідальність відноситься до системи засобів правового (державного) примусу; так само із заходи юридичної відповідальності в цілому, і зокрема, адміністративної є її частинами. Однак при цьому функціональна юридична відповідальність спрямовується на вжиття заходів примусу, адресованих до особи, що вчинила правопорушення.

Для процесуальної відповідальності є притаманними такі особливості, як: її спрямування на забезпечення функціонування суб'єктів в межах юридичного процесу; її завданням є забезпечення охорони процесуального права; базується на застосуванні нормативних гарантій реалізації процесуальної діяльності; підвищення ефективності захисту інтересів учас-

ників процесуальних відносин; попередження посягань на процесуальний правопорядок та законність (Капустіна, 2023). Таким чином, процесуальна відповідальність спрямовується на забезпечення дисципліни учасників судового розгляду адміністративної справи, тоді як процесуальна форма адміністративної відповідальності по суті є відображенням процесів застосування адміністративних стягнень та інших адміністративних санкцій до осіб, винних у вчиненні адміністративного правопорушення.

Таким чином, процесуальна форма адміністративної відповідальності побудова так, щоб максимально гарантувати ефективність вжиття засобів адміністративно-правової охорони, так і водночас забезпечити права та інтереси учасників справи про адміністративне правопорушення (Осауленко, 2007: с. 11–12).

До ознак процесуальної форми адміністративної відповідальності передусім відносяться: вимога забезпечення її відповідності принципам застосування; дотримання процесуальних правил реалізації; функціональне нормативне призначення, що полягає у з'ясуванні об'єктивної істини посправі (Адміністративний процес України, 2021: с. 99–100).

Структура процесуальної форми адміністративної відповідальності полягає у її внутрішньої побудові у складних взаємозв'язках між дотриманням нормативних умов застосування, послідовності реалізації стадій, відповідності нормативних строків та їх співмірності із застосуванням критеріїв розумності та ефективності, порядку ухвалення процесуального рішення у справі (Адміністративний процес України, 2021: с. 99–100).

Реалізація процесуальної форми адміністративної відповідальності відображується у таких її типових моделях, як: класична (що пов'язується із розглядом адміністративної справи, із дотриманням процедури визначеної в КУпАП); змішана; квазіпроцесуальна; позапроцесуальна (Батіг, 2018).

Розуміння класичної процесуальної форми адміністративної відповідальності виходить із встановлення змісту категорії «провадження у справах про адміністративні правопорушення», що рядом вчених визначається як «врегульована нормами адміністративно-процесуального права діяльність уповноважених органів, спрямована на притягнення до адміністративної відповідальності осіб, які вчинили адміністративні правопорушення» (Адміністративне право України, 2009: с. 203).

Такий підхід Т.О. Коломоець підтримано у наукових розробках У.І. Ляхович (Ляхович,

2010: с. 78) та О.О. Бригінець (Бригінець, 2011). При цьому акцентуація уваги дослідників встановлюється не лише на обґрунтуванні необхідності дотримання процедури розгляду справи про адміністративне правопорушення, але і забезпеченні реальності належного виконання адміністративного стягнення, що визначається рішенням владного суб'єкта.

Класифікація проваджень у справах про адміністративні правопорушення є допустимою: за суб'єктами здійснення такої діяльності, що вимагає його поділу на судові провадження та провадження, що здійснюється іншими органами державної та місцевої влади; за різновидами адміністративних стягнень; за категоріями справ. Варто зазначити, що саме останній критерій є основою побудови Єдиного реєстру судових рішень, отже з точки зору практичної цінності є найбільш затребуваним (Про затвердження Порядку ведення Єдиного державного реєстру судових рішень, 2018). Очевидно, що розгляд справи про порушення митних правил має відрізнитися від розгляду справи про дрібне хуліганство на кожній із стадій врегулювання справи про адміністративне правопорушення (Ляхович, 2010: с. 78).

У справах про адміністративні правопорушення допускається із врахуванням їх обставин, складності їх доказування, застосування таких видів проваджень, як скорочене, загальне (звичайне) та особливе провадження.

Як було встановлено вище реалізація процесуальної форми адміністративної відповідальності відноситься до різновидів правозастосування, що традиційно вимагає виділення таких стадій, як: визначення обставин справи; обрання необхідної нормативної бази для вирішення справи; ухвалення рішення у справі (Колпаков, 2008: с. 197).

Виділяються також підходи до розуміння структури провадження в адміністративній справі, де серед стадій також виділяються стадії оскарження рішення у справі, а також стадія виконання рішення у справі (Кузьменко, 2005: с. 34–35).

Визначеною в КУпАП є така структура провадження у справах про адміністративні правопорушення, що складається із: стадії адміністративного розслідування (де ухвалюється рішення про початок провадження, визначається коло суб'єктів у справі, їх належність, встановлюється підвідомчість справи); стадії розгляду справи (що вимагає здійснення підготовчих дій у справі, заслуховування справи, дослідження доказів у справі; ухвалення рішення у справі); стадії оскарження рішення у справі; стадії вико-

нання постанови по справі (Кузьменко, 2005: с. 308).

Заради справедливості слід наголосити, що навіть у тих типах юридичної відповідальності, які ми відносимо до таких, що реалізуються у процесуальній формі, існує багато проблем, пов'язаних із досконалістю процесуальної форми. Так, сучасні дослідники звертають увагу на недосконалість процесуальної форми класичної адміністративної відповідальності (Лук'янець, 2012: с. 184–188).

При цьому Д.М. Лук'янець обґрунтовує, що адміністративне провадження у справах про адміністративні правопорушення попри доволі широкий теоретичний базис, на нормативному рівні врегульована досить фрагментарно. Так, вченим наводиться приклад, що згідно із ст. 254 КУпАП встановлюється вимога, що адміністративне правопорушення має оформлюватися протоколом (Лук'янець, 2012: с. 184–188). При цьому у ст. 256 КУпАП встановлюються вимоги до протоколу, а у ст. 255 КУпАП – визначається перелік осіб, уповноважених складати протоколи. Але при цьому є відсутньою норма про встановлення обсягу повноважень осіб, що є компетентними на складання протоколів про адміністративні правопорушення; так само є нормативно невизначеною їх діяльність, яка має передувати складанню адміністративного протоколу.

Зокрема, хибним є підхід, закріплений у ст. 281 КУпАП, де містяться вимоги оформлення протоколу про адміністративне правопорушення, однак при цьому відбувається диференціація підходів, і закріплюються відповідні вимоги до ведення адміністративного протоколу саме колегіальним органом, тоді як специфіка ведення протокол про адміністративне правопорушення, що ухвалюється одноосібно, не закріплено. При цьому такими колегіальними органами є лише адміністративні комісії та виконавчі комітети місцевих рад, компетенції яких підвідомча відносно незначна кількість справ про адміністративні правопорушення. Тоді як переважна більшість справ про адміністративні правопорушення розглядаються одноособово суддями або уповноваженими посадовими особами ЦОБВ та їх територіальних управлінь.

Так само не закріплюється специфіка здійснення процедури перегляду постанови по справі про адміністративне правопорушення. Так, згідно із ст. 293 КУпАП встановлюється, що в порядку розгляду скарги або протесту на постанову по справі про адміністративне правопорушення має бути перевірено дотримання

законності та обґрунтованості винесеної постанови, що результативно може відобразитися в ухваленні одного з таких рішень про: залишення постанови без зміни, а скарги або протесту без задоволення; скасування постанови та направлення справи на новий розгляд; скасування постанови про адміністративне правопорушення та закриття справи; зміни заходу стягнення в межах, передбачених нормативним актом про відповідальність за адміністративне правопорушення, з тим, однак, щоб стягнення не було посилено.

Отже, фактично попри відсутність нормативного закріплення принципу диспозитивності адміністративно-деліктного законодавства, в Україні він фактично запроваджений (Лук'янець, 2012: с. 184–188).

В цілому підтримуючи такий висновок Д.М. Лук'янца, зазначимо, що дійсно на законодавчому рівні не закріплюються особливості реалізації «класичної» процесуальної форми розгляду справи про адміністративне правопорушення, але при цьому в Україні є чисельні підзаконні нормативно-правові акти, які таку специфіку відображують.

Отже, законодавець у визначенні особливостей процесуального порядку розгляду справи про адміністративні правопорушення обрав шлях їх регламентації на підзаконному рівні всупереч вимогам КУпАП.

Іншою процесуальною формою застосування адміністративної відповідальності, що є відмінною від її «класичного» виду, є змішана форма, що поділяється на дві підкатегорії: процесуальна форма застосування заходів адміністративної відповідальності, що реалізується у порядку контрольно-наглядового провадження; процесуальна форма застосування заходів адміністративної відповідальності, що реалізується у адміністративного судочинства.

Наприклад, згідно із ч. 2 ст. 14 Закону України «Про державні лотереї» визначається, що «до суб'єктів, які організують або проводять на території України ігри, що відповідають визначенню лотереї, крім випадків, якщо така гра проводиться особою, яка одержала статус оператора державних лотерей, застосовуються фінансові санкції у вигляді штрафу у розмірі шістнадцяти тисяч мінімальних заробітних плат з конфіскацією грального обладнання, а прибуток (дохід) від проведення такої гри підлягає перерахуванню до Державного бюджету України». Застосування зазначених санкцій здійснюється за рішенням суду, ухваленим за позовом органів Національної поліції та/або податкових органів (Про державні лотереї,

2012). Однак при цьому порядок застосування такої санкції, як конфіскація грального обладнання із вилученням прибутку (доходу) від проведення такої гри до Державного бюджету України, безпосередньо Законом України «Про державні лотереї» не передбачено.

Висновки. Отже, необхідним є висновок про те, що нормативне закріплення застосу-

вання заходів адміністративної відповідальності в цілому, і зокрема, до суб'єктів господарювання, здійснюється фрагментарно, і при цьому процесуальні особливості дій владних суб'єктів встановлюються на рівні підзаконних нормативно-правових актів, що суперечить як вимогам Конституції України, так і чинного КУпАП.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Капустіна Н. Процесуальна відповідальність як особлива форма державного примусу. Conferința științifică internațională „OMUL, CRIMINOLOGIA, ȘTIINȚA”. Ediția a II-a Chișinău, 24 martie 2023. С. 398–401.
2. Корунчак Л. А. Заходи процесуального примусу в цивільному та господарському судочинстві, правова природа. *Часопис Київського університету права*. 2020. № 3. С. 162–165.
3. Легеца Ю. О. Розсуд судді адміністративного суду: поняття та класифікація. *Правові новели. Науковий юридичний журнал*. 2022. № 18. С. 77–81.
4. Осауленко А. О. Нормативна конструкція ретроспективної юридичної відповідальності в публічному праві сучасної України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01. Київ, 2007. 20 с.
5. Адміністративний процес України: підручник / за заг. ред. Д. І. Йосифовича. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 500 с.
6. Батіг Р. В. Адміністративне провадження щодо відповідальності юридичних осіб в Україні: дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук (доктора філософії) за спеціальністю 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право». Київ, ПрАТ «ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління персоналом», 2018. 250 с.
7. Адміністративне право України: підручник / за заг. ред. Т. О. Коломоєць. Київ: Істина, 2009. 480 с.
8. Ляхович У. І. Адміністративна відповідальність: навч. посіб. для студентів вищ. навч. закл.; М-во освіти і науки України, Прикарпат. нац. ун-т ім. Василя Стефаника. Івано-Франківськ: Вид-во Прикарпат. нац. ун-уім. Василя Стефаника, 2010. 170 с.
9. Бригінець О. О. Адміністративно-правовий статус державної податкової служби України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. спец. 12.00.07 Ірпінь: Б. в., 2011. 19 с.
10. Про затвердження Порядку ведення Єдиного державного реєстру судових рішень: рішення Вищої Ради правосуддя від 19.04.2018 № 1200/0/15-18. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1200910-18#Text>
11. Колпаков В. К. Адміністративна відповідальність (адміністративно-деліктне право): навч. посібн. К.: Юрінком Інтер, 2008. 256 с.
12. Кузьменко О. В. Теоретичні засади адміністративного процесу: монографія. К.: Атіка, 2005. 352 с.
13. Лук'янець Д. М. Про процесуальну форму адміністративної відповідальності. *Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки : зб. наук. пр.* 2012. № 1. Ч. 1. С. 184–188.
14. Про державні лотереї: Закон України від 6 вересня 2012 року № 5204-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5204-17#Text>

REFERENCES:

1. Kapustina, N. (2023). Protsesualna vidpovidalnist yak osoblyva forma derzhavnoho prymusu [Procedural liability as a special form of state coercion]. Conferința științifică internațională “OMUL, CRIMINOLOGIA, ȘTIINȚA”. Ediția a II-a Chișinău, 24 martie 2023. S. 398–401. [in Ukrainian].
2. Korunchak, L. A. (2020). Zakhody protsesualnoho prymusu v tsyvilnomu ta hospodarskomu sudochynstvi, pravova pryroda [Measures of procedural coercion in civil and commercial proceedings, legal nature]. Chasopys Kyivskoho universytetu prava. № 3. S. 162–165. [in Ukrainian].
3. Leheza, Yu. O. (2022). Rozsud suddi administratyvnoho sudu: poniattia ta klasyfikatsiia [The discretion of an administrative court judge: concept and classification]. *Pravovi novely. Naukovyi yurydychnyi zhurnal*. 2022. № 18. S. 77–81. [in Ukrainian].
4. Osaulenko, A. O. (2007). Normatyvna konstruktsiia retrospektyvnoi yurydychnoi vidpovidalnosti v publicnomu pravi suchasnoi Ukrainy [Normative construction of retrospective legal liability in the public law of modern Ukraine]: avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.01. Kyiv. 20 s. [in Ukrainian].
5. Administratyvnyi protses Ukrainy (2021). [Administrative process of Ukraine]: pidruchnyk / za zah. red. D. I. Yosyfovycha. Lviv : Lvivskiy derzhavnyi universytet vnutrishnikh sprav. 500 s. [in Ukrainian].

6. Batih, R. V. (2018). Administratyvne provadzhennia shchodo vidpovidalnosti yurydychnykh osib v Ukraini [Administrative proceedings regarding the liability of legal entities in Ukraine]: dysertatsiia na zdobuttia naukovooho stupenia kandydata yurydychnykh nauk (doktora filosofii) za spetsialnistiu 12.00.07 "Administratyvne pravo i protses; finansove pravo; informatsiine pravo". Kyiv, PrAT "VNZ "Mizhrehionalna Akademiia upravlinnia personalom". 250 s. [in Ukrainian].
7. Administratyvne pravo Ukrainy (2009). [Administrative law of Ukraine]: pidruchnyk / za zah. red. T. O. Kolomoiets. Kyiv: Istyna. 480 s. [in Ukrainian].
8. Liakhovych, U. I. (2010). Administratyvna vidpovidalnist [Administrative responsibility: a teaching aid for students of higher education]: navch. posib. dlia studentiv vyshch. navch. zakl.; M-vo osvity i nauky Ukrainy, Prykarp. nats. un-t im. Vasylia Stefanyka. Ivano-Frankivsk: Vyd-vo Prykarp. nats. un-u im. Vasylia Stefanyka. 170 s. [in Ukrainian].
9. Bryhinets, O. O. (2011). Administratyvno-pravovyi status derzhavnoi podatkovoi sluzhby Ukrainy [Administrative and legal status of the state tax service of Ukraine]: avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk. spets. 12.00.07 Irpin: B. v. 19 s. [in Ukrainian].
10. Pro zatverdzhennia Poriadku vedennia Yedynoho derzhavnoho reiestru sudovykh rishen [On approval of the Procedure for maintaining the Unified State Register of Court Decisions]: rishennia Vyshchoi Rady pravosuddia vid 19.04.2018 № 1200/0/15-18. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1200910-18#Text> [in Ukrainian].
11. Kolpakov, V. K. (2008). Administratyvna vidpovidalnist (administratyvno-deliktne pravo) [Administrative liability (administrative tort law)]: navch. posibn. K.: Yurinkom Inter. 256 s. [in Ukrainian].
12. Kuzmenko, O. V. (2005). Teoretychni zasady administratyvnoho protsesu: monohrafiia [Theoretical foundations of the administrative process]. K.: Atika. 352 s [in Ukrainian].
13. Lukianets, D. M. (2012). Pro protsesualnu formu administratyvnoi vidpovidalnosti [On the procedural form of administrative liability]. Visnyk Zaporizkoho natsionalnoho universytetu. Yurydychni nauky : zb. nauk. pr. 2012. № 1. Ch. 1. S. 184–188. [in Ukrainian].
14. Pro derzhavni loterei [On state lotteries]: Zakon Ukrainy vid 6 veresnia 2012 roku № 5204-VI. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5204-17#Text> [in Ukrainian].